

Catalunya al món. Una mirada des de l'economia¹

Guillem López Casasnovas, *catedràtic d'economia
de la Universitat Pompeu Fabra*

El senyor López Casasnovas comenta al llarg de la seva exposició la dificultat i complexitat del moment econòmic i social a Catalunya. Després d'indicar algunes dades relatives a les finances i als comptes de la Generalitat de Catalunya, el ponent analitza el llast que suposen les relacions econòmiques i financeres amb Espanya. Resumeix la seva reflexió en catorze punts que recullen les raons que a parer seu han generat la deriva actual. Es tracta d'asseveracions contrastables totes elles a partir de la realitat de les relacions econòmiques i fiscals que han regit la interacció dels dos governs. Són els següents:

1. La ignorància, malcriança o maledicència del que ha de ser la solidaritat «entre els homes i les terres d'Espanya» ho ha acabat enverinant tot. No s'ha volgut mai reconèixer per part dels seus beneficiaris que un anivellament redistribuïdor en què l'assignació de recursos atorga igual capacitat de despesa (per fer front, per exemple, a les prestacions fonamentals de l'estat de benestar), quan les contribucions fiscals dels habitants dels distints territoris són força diferents, incorpora ja prou elements significatius de solidaritat. Penalitzar en negatiu les assignacions dels que més aporten té mala justificació i, en tot cas, difícil exigència de compliment.

2. La pretensió redistributiva que impedeix capacitats similars de despesa agregada, macro, sobre el territori, al servei dels seus ciutadans és incompatible amb el fet de garantir després els drets d'aquests al nivell micro, de la prestació individualitzada concreta. Així, respecte d'un dret universal (àdhuc protegit per una llei estatal!), que un gestor de la despesa pública hagi de demanar que l'usuari complementi amb peatges, taxes i copagaments els recursos que no es reben en raó d'aquell sobreanivellament és un disbarat.

3. *Descentralització i uniformitat* són conceptes contradictoris. Precisament el que fa la solució federal és evitar imposar una preferència homogenia. Ni els impostos ni les despeses són els mateixos en els estats compostos. En un context de responsabilitat fiscal, ni l'enveja ni el trencament de la cohesió no són arguments plausibles.

4. Els nivells de recursos assignats centralitzadament i la despesa feta de manera descentralitzada recullen realitats diferents. No es pot llegir com a desigualtat «que cal corregir» que una comunitat o un individu, des de la seva capacitat fiscal més gran o prioritziació diferencial de la despesa, dediqui més recursos als assignats inicialment de manera externa. No es pot castigar qui més esforç fa.

5. És prou sabut que un euro no compra el mateix sobre la geografia. Assignar recursos ignorant aquesta realitat condemna determinats ciutadans a prestacions reals inferiors a la resta, fins i tot en el cas d'haver realitzat contribucions més elevades.

1. Comunicació a càrrec del senyor Guillem López Casasnovas sobre el tema «Catalunya al món. Una mirada des de l'economia», dins del cicle *Construcció nacional i realitats canviants*, presentada al Ple de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC.

6. En un sistema de finançament pactat amistosament, els impostos que paguen els ciutadans d'un territori són també, poc o molt, de les jurisdiccions territorials que els representen. No són un regal més o menys discrecional, més o menys políticament arbitrari, d'una de les parts.

7. Si els drets a rebre recursos per part de les diferents jurisdiccions són prou clars i els acords es respecten lleialment, qui té la clau de la caixa no hauria de ser decisiu. De fet, les parts podrien encarregar la recaptació a un tercer! Contràriament, en context de desconfiança, aquella premissa resulta decisiva.

8. Qui ha de disposar de més facilitat per poder endeutar-se és prioritàriament qui té els compromisos de despesa més importants per al benestar de la ciutadania, derivats per unes lleis que generen unes obligacions que són altrament no finançables a la fase baixa del cicle econòmic, que és quan, a més, són més importants.

9. Preservar la llengua, la cultura i la identitat d'una comunitat ha de ser una preocupació col·lectiva de totes les comunitats que hi conviuen. Si la part dominant no ho fa, l'asimetria en el tractament financer per la responsabilitat de l'altra part està més que justificada, tot i que l'aboqui al dèficit.

10. A l'efecte de valorar les raons per les quals una jurisdicció (comunitat autònoma, per exemple) té en un moment donat més dèficit públic, s'ha de considerar tant l'assignació de recursos que té com la despesa que les altres jurisdiccions (l'Administració central, per exemple, des de les seves competències) fan en el territori de l'altra. Finançar necessitats poblacionals per sota de la mitjana promou que una jurisdicció es vegi abocada al dèficit per preservar drets i obligacions meritats, tant en situació de crisi econòmica com en la seva absència.

11. A fi i efecte de valorar el deute d'una jurisdicció, cal considerar durant quant de temps l'anterior insuficiència s'ha mantingut i com de desigual ha estat històricament el repartiment de competències. Madrid, en aquest sentit, mai no pot ser contrafactual: rep les transferències més tard, opera per mitjà de concessions administratives que amaguen part del seu deute, els dèficits propis estan inextricablement confosos amb els de l'Ajuntament de Madrid —que quasi bé coincideix demogràficament amb la comunitat— i amb els de l'Estat, del qual és capital. No és procedent, doncs, en aquesta situació treure de polleguera el seu dèficit, deute o suposada balança fiscal.

12. Quan una comunitat demana crèdit i ha d'argumentar que la capacitat de retornar-lo depèn dels diners que li donarà —si l'hi dóna i quan l'hi dóna— un tercer, no pot resultar després una sorpresa que la seva solvència estimada sigui nul·la. Una comunitat desenvolupada que pugui fruir d'un finançament propi a partir dels recursos que generi, per la seva capacitat de produir renda i riquesa, no pot sinó millorar les seves qualificacions creditícies.

13. Les institucions de l'Estat són institucions de totes les parts que es diu que l'integren. Un estat plurinacional no confon mai estat amb govern central.

14. No es pot predicar allò que no es practica. Acusar els catalans d'insolidaris des dels propis beneficis que atorga el concert econòmic foral que es nega als altres és immoral. Criticar com a privilegi des de l'oposició allò que després es defensa i de què es frueix quan s'és al govern és, senzillament, hipocresia.

El senyor López Casanovas fa referència també a la internacionalització com a necessitat, oportunitat i sortida. Creu que avui, en plena crisi, captar nous mercats no sols és una gran oportunitat, sinó una necessitat absoluta: el mercat de Catalunya ja és tot el món.